MALTA

QORTI TAL-APPELL

(Sede Inferjuri)

ONOR. IMĦALLEF LAWRENCE MINTOFF

Seduta tal-25 ta' Settembru, 2024

Appell Inferjuri Numru 5/2024 LM

Nazzareno magħruf bħala Reno Gili (K.I. nru. 509571(M))
('l-appellat')

vs.

Eximus Services Limited (C 48905)
('l-appellanta')

Il-Qorti,

<u>Preliminari</u>

1. Dan huwa appell magħmul mill-intimata s-soċjetà **Eximus Services Limited (C 48905)** [minn issa 'l quddiem 'is-soċjetà appellanta'] mid-deċiżjoni mogħtija fl-10 ta' Jannar, 2024 [minn issa 'l quddiem 'id-deċiżjoni appellata'] mit-Tribunal Industrijali [minn issa 'l quddiem 'it-Tribunal'], fil-Kwistjoni tax-Xoghol nru. 3408/CCG, fejn it-Tribunal iddeċieda r-rikors tar-rikorrent

Nazzareno magħruf bħala Reno Gili (K.I. nru. 509571(M)) [minn issa ’l quddiem ‘l-appellat’] kif ġej:

> *“Wara li sema’ x-xhieda u ra d-dokumenti prodotti mill-partijiet, u kkunsidra l-każ, it-Tribunal jaqta’ u jiddeċiedi billi jilqa’ t-talba tar-rikorrent u jsib li t-terminazzjoni tal-impjieg tiegħu kienet inġusta.*
>
> *Bħala kumpens, it-Tribunal qies li r-rikorrent stqarr li dam ifittex xogħol bejn tlett u tmien xhur, iżda ma setax jikkonferma kemm eżattament. Għaldaqstant, dan it-Tribunal qiegħed jakkorda l-ammont globali ta’ €6,000 bħala kumpens dovut lir-rikorrent, li għandu jitħallas lilu fi żmien xahar mid-data ta’ din id-deċiżjoni. Tali kumpens huwa kompost minn €4,000 ekwivalenti għal kważi ħames xhur paga (u dan bħala medja taż-żmien li r-rikorrent iddikjara li safa mingħajr impjieg) flimkien ma’ €2,000 oħra bħala kumpens diskrezzjonali għat-tbatija sofferta mil-liċenzjament.*
>
> *Għall-finijiet ta’ Avviż Legali 48 tal-1986, dan it-Tribunal jistabilixxi d-drittijiet ta’ min assista l-partijiet fl-ammont ta’ €93.17.*
>
> *B’hekk tintemm din il-kwistjoni tax-xogħol.”*

<u>Fatti</u>

2. L-appellat kien ilu mpjegat *full-time* mas-soċjetà appellanta mis-7 ta’ Jannar, 2013, fuq kuntratt indefinit, bħala *Cleaner/Delivery Person.* Il-kuntratt ta’ impjieg tal-appellat ġie tterminat fit-18 ta’ Settembru, 2015. Dan meta huwa kien irrifjuta li jidħol għax-xogħol is-Sibt skont kif intalab jagħmel mid-direttur tas-soċjetà appellanta.

<u>Mertu</u>

3. L-appellat għalhekk istitwixxa proċeduri quddiem it-Tribunal fis-7 ta’ Ottubru, 2015, permezz ta’ rikors fil-konfront tas-soċjetà appellanta, fejn talab lill-imsemmi Tribunal sabiex:

"...jiddikjara u jiddeċiedi illi t-terminazzjoni tal-impjieg tar-rikorrenti da parti tal-kumpannija intimata kienet waħda inġusta u għalhekk jogħġbu jagħti dawk il-provvedimenti kollha opportuni ai termini tal-Kapitolu 452 tal-Liġijiet ta' Malta, inkluż l-għoti ta' kumpens ġust lir-rikorrenti.

Bl-ispejjeż kontra l-kumpannija intimata."

4. Is-soċjetà appellanta wieġbet billi ppreżentat ir-risposta tagħha fil-11 ta' Novembru, 2015, fejn sostniet kif ġej:

- *"Illi l-impjegat abbanduna x-xogħol.*
- *Illi fil-ġurnata datata 19 ta' Settembru, 2015 hu kien mgħarraf illi hu se jkun xogħol, b'dana minn tal-inqas tliet ijiem qabel.*
- *Illi, hija n-norma tal-kumpannija illi xi drabi s-Sibt, il-ħaddiema jkunu mgħajjta għax-xogħol, u hekk ikunu notifikati minn qabel.*
- *Illi hu il-Ġimgħa filgħaxija, 18 ta' Settembru, 2015 għarraf lil kumpanija illi ma kienx se jidħol għax-xogħol, għax kellu xogħol ieħor x'jagħmel, mingħajr preavviż min-naħa tiegħu.*
- *Illi għalhekk huwa iddeċieda illi jabbanduna x-xogħol hekk insenjat lilu, billi telaq il-ġurnata 18 ta' Settembru, u qatt ma reġa' irritorna għax-xogħol.*

GHALDAQSTANT qiegħed iġib dan kollu quddiem it-Tribunal Industrijali sabiex jifli kollox u joħroġ bil-verdett tiegħu, bl-ispejjeż kontra r-rikorrent."

Id-deċiżjoni appellata

5. Dawn huma l-konsiderazzjonijiet tat-Tribunal, li wasluh għad-deċiżjoni tiegħu:

*"**Kunsiderazzjonijiet tat-Tribunal***

It-Tribunal fela u qies bir-reqqa l-argumenti, ix-xhieda u l-provi sottomessi mill-partijiet u d-difensuri tagħhom sabiex janalizza l-fatti tal-każ u jasal għall-konklużjoni tiegħu dwar jekk fil-kwistjoni odjerna kienx hemm tkeċċija inġusta jew le.

L-ewwel punt li mingħajr ebda dubbju jitqajjem f'dan il-każ hu l-fatt li kuntratt tal-impjieg tar-rikorrent (jew imqar dokument li jelenka l-kundizzjonijiet bażiċi tax-xogħol) huwa nieqes. Din il-kwistjoni timpinġi unikament fuq il-fatt dwar jekk ir-rikorrent kienx kuntrattwalment obbligat jidħol għax-xogħol nhar ta' Sibt jew le, u jekk għaldaqstant kellux id-dritt li jirrifjuta li jaħdem dakinhar. In-nuqqas ta' kuntratt tal-impjieg jew dikjarazzjoni tal-kundizzjonijiet tal-impjieg bil-miktub li kapaċi jelenkaw x'inhuma l-jiem regolari tax-xogħol fost il-ġimgħa joħloq dubju f'dan ir-rigward.

*Għalhekk, dan it-Tribunal jista' jistrieħ biss fuq ix-xhieda prodotta. Apparti r-rikorrent innifsu, xehdu diversi kollegi u eks-kollegi tiegħu matul dawn il-proċeduri li ikkonfermaw li d-*delivery-persons *xi drabi kienu jiddaħħlu jaħdmu nhar ta' Sibt, però huwa ċar li din ma kienitx prassi regolari. Għaldaqstant jidher biċ-ċar illi xogħol nhar ta' Sibt kien ikun b'mod eċċezzjonali u mhux bħala parti mill-jiem u s-sigħat regolari matul il-ġimgħa tax-xogħol. Huwa ċar ukoll li r-rikorrent ma kienx jaħdem fuq bażi ta'* shift *iżda fuq bażi ta' ġimgħa tax-xogħol regolari, li inoltre jindika li x-xogħol nhar ta' Sibt kien ikun avveniment irregolari u mhux tas-soltu, minkejja li ma kienx l-ewwel darba li sar hekk.*

Filwaqt li min jimpjega għandu kull dritt li jitlob lill-impjegati jidħlu jaħdmu overtime*, għandu jitqies ukoll li fil-kwistjoni odjerna s-sitwazzjoni ma kienitx waħda fejn il-ħaddiema intalbu jaħdmu ftit sigħat żejda wara l-ħin regolari tax-xogħol, iżda intalbu sabiex jidħlu għax-xogħol fil-*weekend*. Filwaqt li dan it-Tribunal jifhem l-eżiġenzi tal-impriża partikolarment fiż-żmien fejn inzertaw żewġ festi fuq xulxin fost il-ġimgħa, min jimpjega ma jistax jippretendi li impjegat jaqleb il-ħajja personali ta' taħt fuq sabiex jakkomoda t-talbiet irregolari ta' min iħaddmu, u dan speċjalment fejn ma jeżisti l-ebda kuntratt tal-impjieg li jippermetti dan. Di fatti, fil-każ tar-rikorrent, huwa kellu appuntament importanti fil-jum tas-Sibt li intalab jidħol għax-xogħol li saħaq li ma setax jikkanċellah.*

Naturalment hemm dubju dwar jekk huwiex minnu li l-imgħallem tar-rikorrent, Anthony Vella, informah li kien ser jipprova jsib lil ħaddieħor jidħol minfloku. Madankollu, jekk għall-grazzja tal-argument dan ma kienx minnu u li fil-verità s-sur Vella insista li r-rikorrent jirranġa sabiex jidħol għax-xogħol nhar is-Sibt l-14 ta' Settembru, bħala d-diriġent tal-impriża kien sta għas-sur Vella li jerġa' jkellem lir-rikorrent fost il-ġimgħa sabiex jikkonferma għamilx l-arranġamenti neċessarji, u mhux jistenna sa nhar il-Ġimgħa filgħaxija biex jinduna li r-rikorrent ma kienx għamel dak li stenna minnu sabiex l-għada jidħol għax-xogħol. Intant, it-Tribunal ma jistax ma jirrimarkax li s-sur Vella ma kienx ċar fi kliemu meta mistoqsi dwar x'sar dakinhar l-14 ta' Settembru meta r-rikorrent ma tfaċċax għax-xogħol, fejn f'mument semma li

*kellu jsib lil ħaddieħor sabiex jidħol minflok ir-rikorrent, u f'mument ieħor qal li kellu jikkanċella d-*deliveries *u jerġa' jassenjahom f'jiem oħra.*

B'hekk dan it-Tribunal huwa tal-opinjoni li filwaqt li ma huwiex kontestat li r-rikorrent u l-kollegi tiegħu ġieli iddaħħlu jaħdmu s-Sibt, huwa ċar li dan ma kienx arranġament, regolari, u ossia wieħed li jista' jitqies kuntrattwali ai fini tal-kundizzjonijiet bażiċi tal-impjieg tar-rikorrent. B'hekk, huwa inġust li s-soċjetà intimata ippretendiet li r-rikorrent jibdel il-pjanijiet tiegħu fil-jiem tal-frank sabiex jidħol għax-xogħol, u dan b'ħamest ijiem ta' pre-avviż biss.

Dwar il-validità tat-terminazzjoni innifisha, dan it-Tribunal iqis li anke jekk is-soċjetà intimata ġenwinament ħasset illi kellha d-dritt tobbliga lir-rikorrent jidħol għax-xogħol nhar ta' Sibt, ir-reazzjoni ta' terminazzjoni immedjata f'dan il-każ kienet altament sproporzjonata. Dan jingħad in vista tal-fatt li f'kważi tlett snin ta' impjieg, ir-rikorrent ma kien kellu l-ebda kwistjoni dixxiplinarja fuq il-post tax-xogħol.

Għal kull buon fini, it-Tribunal jiddikjara illi ma għandu l-ebda dubbju li r-raġuni tat-terminazzjoni tal-impjieg tar-rikorrent ma kienitx 'riżenja' kif imniżżel fil-formola relattiva tal-ETC, iżda ġie immarkata din l-għażla għaliex f'dak iż-żmien, l-għażla tal-abbandun tal-impjieg ma kienitx ipprovduta."

<u>L-Appell</u>

6. Is-soċjetà appellanta ppreżentat ir-rikors tal-appell tagħha quddiem din il-Qorti fid-19 ta' Jannar, 2024, fejn qiegħda titlob sabiex:

"...jogħġobha tilqa' l-aggravju u ergo *l-appell tas-soċjetà appellanta, u konsegwentement tħassar, tannulla u tirrevoka d-deċiżjoni appellata tat-Tribunal Industrijali mogħtija fl-10 ta' Jannar, 2024 u tgħaddi sabiex tnaqqas il-kumpens kif jidhrilha xieraq u opportun u/jew tirrimetti l-atti lura lit-Tribunal Industrijali filwaqt li tagħmel dawk il-provvedimenti li jidhrilha xierqa u opportuni f'dan l-istadju, bl-ispejjeż kollha kontra l-appellat."*

7. L-appellat wieġeb fl-4 ta' Marzu, 2024, fejn sostna li d-deċiżjoni appellata hija waħda ġusta, u għalhekk timmerita konferma, filwaqt li l-appell interpost

mis-soċjetà appellanta, li barra minn hekk mhuwiex limitat għal punt ta' liġi, għandu jiġi miċħud, bl-ispejjeż kontra l-appellant.

Konsiderazzjonijiet ta' din il-Qorti

8. Il-Qorti ser tgħaddi qabel xejn sabiex tistħarreġ jekk l-appell odjern huwiex ammissibbli *ai termini* tas-subartikolu 82(3) tal-Kap. 452, liema kwistjoni qiegħda tiġi ssollevata bħala punt preliminari mill-appellat.

9. Is-soċjetà appellanta qiegħda tikkontendi li d-deċiżjoni appellata fiha nuqqas ta' motivazzjoni, u r-raġunijiet tat-Tribunal mhumiex imfissra fid-dettal dwar kif huwa wasal għall-ammont likwidat. Dan filwaqt li ssostni li l-kumpens stabbilit mill-imsemmi Tribunal huwa wieħed eżaġerat, u ma ġiex likwidat skont dak li jipprovdi il-para. (a) tas-subartikolu 81(2) tal-Kap. 452 tal-Liġijiet ta' Malta, b'riferiment għal provi ċari fir-rigward ta' danni u t-telf li seta' sofra r-rikorrent. Tinsisti li hekk kif jirriżulta mill-ġurisprudenza sostanzjali fil-materja, il-kwistjoni tal-kumpens u l-motivazzjoni li għandha tingħata fid-deċiżjoni tat-Tribunal, jikkostitwixxu punt ta' liġi. Hawnhekk hija tiċċita diversi sentenzi ta' din il-Qorti, anki kif diversament ippreseduta, in sostenn tal-argument tagħha.

10. Il-Qorti ma taqbilx mas-soċjetà appellanta. It-Tribunal, fil-parti deċiżiva tad-deċiżjoni appellata, fisser sew fil-parametri stabbiliti mil-liġi kif huwa wasal għas-somma li kellha titħallas lill-appellat rappreżentanti l-kumpens dovut lilu, jiġifieri billi kkunsidra l-medja taż-żmien li huwa kien allegatament dam mingħajr impjieg, u l-paga li huwa kien dovut jirċievi matul dak iż-żmien li kieku baqa' fl-impjieg tas-soċjetà appellanta. Ma' dan it-Tribunal żied l-ammont ta' €2,000, li huwa ddeskriva bħala *'kumpens diskrezzjonali għat-tbatija sofferta*

mil-liċenzjament'. Il-Qorti tirrileva li skont l-insenjament ta' din il-Qorti stess, huwa biżżejjed li l-motivazzjoni li jipprovdi t-Tribunal, tfisser b'mod ċar ir-raġunament tiegħu li fuqu straħ sabiex illikwida l-kumpens stabbilit li għandu jitħallas lir-rikorrent. Il-Qorti tikkunsidra li fil-każ odjern il-motivazzjoni tat-Tribunal, tissodisfa d-dettami tal-liġi u anki l-insenjament ta' din il-Qorti. Għaldaqstant din l-ewwel parti tal-aggravju tas-soċjetà appellanta mhijiex ġustifikata, u tiċħadha

11. Is-soċjetà appellanta tikkontendi wkoll li l-kumpens huwa wieħed eżaġerat, u ma ġiex stabbilit *ai termini* tal-para. (a) tas-subartikolu 81(2) tal-Kap. 452. Is-soċjetà appellanta ssostni li l-prova tad-danni hija nieqsa għal kollox fil-każ odjern, u dan b'riferiment għad-dispożizzjonijiet tal-para. (a) tas-subartikolu 81(2) tal-Kap. 452. Minn hawnhekk hija tgħaddi sabiex tispjega kif fil-fehma tagħha ma tirriżulta l-ebda prova fir-rigward tad-danni li allegatament sofra l-appellat, fejn tinsisti li huwa saħansitra kien inkonsistenti fix-xhieda tiegħu. Il-Qorti madankollu tagħraf li s-sottomissjonijiet tagħha minn hawn 'il quddiem jittrattaw kwistjonijiet li jmorru oltre kwistjoni msejsa fuq punt ta' liġi. Għaldaqstant is-soċjetà appellanta hija prekluża milli tittrattahom *ai termini* tas-subartikolu 82(3) tal-Kap. 452, u tastjeni milli tieħu konjizzjoni tagħhom.

<u>Decide</u>

Għar-raġunijiet premessi, il-Qorti taqta' u tiddeċiedi dwar dan l-appell billi filwaqt li tikkonferma d-deċiżjoni appellata fl-intier tagħha, tiċħad l-aggravju tas-soċjetà appellanta fejn hija qiegħda tikkontendi li t-Tribunal naqas milli jagħti motivazzjoni dwar il-likwidazzjoni tal-kumpens pagabbli lill-appellat, u

tastjeni milli tieħu konjizzjoni tal-kumplament tal-appell tagħha a tenur tad-dispożizzjonijiet tas-subartikolu 82(3) tal-Kap. 452 tal-Liġijiet ta' Malta.

L-ispejjeż tal-appell odjern għandhom ikunu a karigu tas-soċjetà appellanta.

Moqrija.

Onor. Dr Lawrence Mintoff LL.D.
Imħallef

Rosemarie Calleja
Deputat Reġistratur